

ЕЛЕН ДОРИОН
ЗАГРЉАЈ ВЕТРОВА

Уредник
Корана Боровић

Наслов оријинала
Hélène Dorion
L'Étreinte des vents

Књига је штампана уз помоћ
ДРУШТВА ЗА РАЗВОЈ КУЛТУРНИХ ПОДУХВАТА

© Les Presses de l'Université de Montréal 2009
© Éditions Druide inc. 2018

ЕЛЕН ДОРИОН

Загрљај ветрова

Са француског превела
Љиљана Матић

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Ми смо ти који мењамо земљу, читав
наш живот, узлети и падови наше љу-
бави, све нас чини позванима за тај
задатак (поред којег, у суштини, нема
ниједног другог, који је важан).

Рилке

Нешто се у мени живо покреће. Мо-
жда се управо у тој тачки раскида, у
том тренутку, између два подстицаја,
једног што стреми ка бескрају једног
да, и другог што стреми ка бескрају
једног не, налази простор живота.

Ж. М. Г. Ле Клезио

ВИСИНА ПЛАВЕТНИЛА

Једно острво, на крају пута, на крају једног континента. Дошла сам овамо да пишем о везама, да пишем о раскидима, као да сам, покрећући слова, нашла у острву саму слику онога шта јесмо, бића везâ, час везивачи, час везани, увек способни за везивање. Имамо способност да усмеримо читаво своје биће – као какав лук – према другом бићу како бисмо се с њиме сјединили, да развијемо оно што јесмо – као какво једро – како бисмо га прихватили. Носимо у себи способност да успостављамо везе, да стварамо одговарајуће складне односе и, на тај начин, имамо такође и могућност да их раскидамо.

Надлећући острво, у авиону који ме је доведе превозио, гледала сам плаветнило које га је окружавало. Ни случајно једнообразна, боја бледи, а потом се појачава, прелази у тиркизну и тада поприма неслућене нијансе, мало-помало постаје светлија да би се одмах потом претворила у дубину која призива тмину. Виђене одгоре, плаве боје изгледа као да играју заједно, прелазе из једног склада боја у други на неухватљив, сасвим природан, начин. Час се назире црвено, час жуто које упија то плаветнило које је постало видљиво захваљујући својој способности да упије све боје изузев своје сопствене. Бродови пролазе кроз њих; на кратко, не зна се да ли плове небом или по површини мора, толико та количина плаветнила

збуњује поглед. Одједном, облак савршене белине квари обзорје, гута осећај мира, лаганог напредовања према нигде, од кога смо само тражили да нас напусти.

Плаветнила нису уједначенија но што је живот гладак, проживљен као каква једнобојна површина, без неравнина. Она нас усмеравају пре ка бескрајним просторима, или, пак, она нас увлаче на стазе чије нас ивице лако дотичу; не пружају погледу никакав предах, а души никакав излаз.

Разумети смисао нечега значи прво схватити облик који чине различити делови када их повежемо једне са другима, прикупити везе које постоје или измислити нове везе да бисмо проникнули у стварност. Ми смо бића *веза*. Више од свега, стремимо ка ономе што нас повезује – са нама самима, са другим, са светом и са оним што нас превазилази. Потребно нам је да се осетимо тако повезаним, а то осећање претходи осећању да смо *повезани*, да учествујемо у тој дивној и омамљујућој пустоловини коју представља живот.

Звезде и планете, подневне линије што повезују тачке људског тела, сликарство, историја, језик, алхемија, дрвеће и биљке, метафизика, астрономија, средњовековне катедрале, – све, апсолутно све заснива се на вези. Део постоји само зато да би се придружио облику који ће му дати смисао. А тај смисао који толико тражимо налази се прво у ономе што повезује.

Један од најзначајнијих доприноса квантне физике – која нас у другим околностима позива да изменимо

свој начин приступања стварности, али чију сразмеру ни близу нисмо схватили нити прихватили њене озбиљне последице – лежи управо у тој визији или, пре, у том откровењу да се све састоји од веза и узајамних повезаности. Ствари које видимо и са којима смо се упознали нису ни мање ни више но огледало онога што смо у души. Дух, мисао, а можда чак и душа, претходе јој и стварају једну увек обновљиву збиљу, плету једну широку, сложену и повезану мрежу, у оквиру које се показује наша способност да одаберемо, наша слобода дакле, према томе, у којој се шире путеви нашег живота, повезани међу собом безбројним другим мрежама на једном колико микроскопском толико и макроскопском плану. Везани за узрочну логику која нас држи заробљенима у механицистичкој визији света и у картезијанизму који своди стварност на оно што од ње опажамо, тешко нам је да схватимо Свеукупност чији смо и сами део и да спознамо способност свести да оствари могућности.

Тај свет *мојућносѿи* тесно је повезан са временом. Већ су Маје знале, о чему сведочи њихов календар, да је права природа времена синхронија, односно, истовремено појављивање догађаја међу којима нема последичног односа, што, дакле, омогућава да се посматрају узроци и сазвучја, неопходне везе, да се осети колико је свака ствар суштаствено *повезана* са не ком другом ствари, тако да је све уједињено и учествује у истој стварности. Ближи нама, међу бројним мислиоцима, физичар Давид Бем довео је до крајности замисао о *везама* развивши модел који нуди нову потпуну визију света. По Бемовом

мишљењу, свемир је једна бескрајна структура таласа у којој је све повезано са свим, и у којој супротности – дух и материја, биће и не-биће – представљају само различите видове једне исте стварности коју покреће то непрестано кретање преображаја које чини живот. „Свемир је огроман холограм, а свака галаксија, као и сваки атом, садрже у себи целовитост“, пише он. Сваки делић садржи, дакле, свеукупност обавештења о Свему, тако да су ствари међусобно повезане на бесконачан начин и чине сложену мрежу која час може да створи преграду и да нас спречи да видимо, а час да ослободи светлост која омогућава да сазнајемо.

То осећање да смо повезани са *свиме*, схваћено као једна од многобројних димензија коју бисмо могли назвати квантном енергијом, јесте *Љубав*. То моћно стваралачко језгро јесте на неки начин носилац тајанствености света, тајне јединства. Оно је њен гласник. Све што знамо је узалудно, ако не знамо да волимо.

У једном тексту који се зове *Везе*, Ђордано Бруно пише: „Све везе повезане су са местом љубави, или се односе на то место љубави. Неко место није ни лепо ни добро, оно је ту уз помоћ чега све ствари траже лепо и добро; оно доводи у везу оно што добија са оним што је примљено, што се слаже са оним што је добијено на дар.“ Бруно наводи у тој премиси све неопходне нијансе како би осигурао потпору. *Врџије, мере, њрисџује, сџијене, величину, најоре, време, месџа, размере, излазе и*

број веза, он нас позива да проникнемо у саму суштину тог приступа, тог позива који осећамо у себи и који нас покреће, и који, неумитно, тихо говори у нама како је „љубав веза над везама“.

Ми смо носиоци једне жеље за смислом која и сама зависи од наше способности да откријемо – и да створимо – везе. *Повезајџи*, то пре свега значи открити један исконски поредак, поново створити облик који омогућава да *разумемо*. Искусити осећај да си повезан – да волиш и да си вољен – преображава то разумевање у *свейкованье*. Љубав је у неку руку зачетно искуство, сећање и сама историја тог облика који сачињавају хиљаде ситних догађаја који нам се дешавају у животу. Сваки живот је прича о једном личном искуству о спознавању љубави.

Да бих писала о ономе што нас везује и што нас ослобађа, грубо се развија и баца нас у средиште метежа, у оне процепе који могу да постану отвори кроз које ћемо се поново родити у себи; да бих истражила ширину и јачину тих личних немира, дошла сам на једно место које је такође одраз тога. На острво, на крају једног пространог континента. Раду речи потребан је рад живота, тих језгара смисла која нуди свет кроз слике које приказује пред нашим очима, те метафоре које представљају исто толико острваца смисла која плутају по небу дана.

ОСТРВО

Површина койна што израња на њостојан начин из водâ некој океана или мора, некој језера или свакој другој водоџока. Латинско етимолошко порекло речи, *инсула*, дало је *инсуларни* што означава онога ко станује на неком острву. Називају га такође и *острвљанин*. Када су повезана, каже се да острва чине *низ*.

Из авиона, јасно видим облик који чине острва. Она су отворена према обзорју које чине само небо и море, само плаветнила која се мешају једна са другима. „Све везе односе се на место љубави...” Пуштам да те речи побуде осећање које садрже. Да ли је то неко острво, слика у савршеном складу са оним шта јесмо, крхко повезани, окружени океанима сећања, нејасним сликама, великим жаљењима, дубоким тугама? Или плаво преовлађује, а ми смо гоњени према неодољивој светлости, неограниченим обзорјима, свету са којим смо нераскидиво повезани као са нечим већим од нас.

Биолози и еколози не пропуштају да нагласе „чиницац рањивости” својствен острвским системима. А географи, са своје стране, бележе колико су острва често целине које је тешко пописати. Позната је плодна симболика коју подразумева острво, као и његове бројне и различите метафоричке употребе. Напросто, желим овде да подсетим на богатство те слике и да пустим да одјекује њена

снага што подстиче успомене коју тако снажно осећам, у овом авиону који ме носи ка последњем од острва у архипелагу, а одакле могу да видим безбројну множину делова земље од којих су најзначајнији повезани мостовима који изгледају веома крхко у поређењу са океаном који их окружује.

На острву, готово да заборављамо на континент. *Continere: држајћи њовезаним. Држајћи скуйа.* Готово да заборављамо оно до чега нам је било јако стало, а што смо олако оставили, без тешкоће, не пожелевши ишта да понесемо, чим оно што се назива *ја* изгледа одједном тако далеко, а оно што се назива *друји*, то *будуће* ја, чини се, напротив, тако блиским. Као да је, да би се сусрели, требало стварно отићи *врло далеко у себе*, а да се никада не растанемо. Тада, у самом средишту самоће, најзад смо *везани*.

НЕ ПАСТАЈЕМО СЕ

Једнога дана сретнемо неко биће са којим изменимо све заклетве. Са којим обавимо све обреде, измислимо све игре. Кажемо *љубави моја*, додајемо *увек* и *никад*. Долазимо у додир са суштином, са оним што је битно на крају живота: са радошћу, жељом, добротом, прихватањем и давањем, очигледношћу, – улазимо у један свет у коме се налази бескрај у капи воде, камену, влаи траве, свет у коме се сваки трен прелива на наредни. Нема веће лепоте од светлости која гори унутар те љубави. А желимо да живимо у складу са представом те огромности што одзвања у нама. Будимо се поред Вољен(ог).е, отварамо очи и напајамо се на том лицу које у себи оличава сва друга. Проводимо сате са неутаживом жеђи за том љубављу толико силном да нас, када је осетимо у себи, она отрже од света, са жеђи за тим присуством толико силном да нас шчепа, да нас одвраћа од сваког другог присуства. Тамо смо због те приче која у себи садржи чудо живота. Она нема почетка, нема краја. Читавог дана, осећамо жељу да се сјединимо са тим лицем, понекад су чак и часови одсуства само удаљавање од предмета о коме се говори и, када дође вече, поново налазимо Вољен(ог).у, ње(гово).но тело, ње(гово).но срце, а са њима проналазимо такође и читаву своју душу, испуњено, своје тело, пуштамо да нас окружи, да нас потпуно обмота та слатка вода срца у којој се купамо, окружени тим пределом чији се делови савр-

шено уклапају једни у друге, а сви делови нашег живота најзад су сједињени у једном једином облику, у једном једином лицу, у лицу „Љубави са великим Љ“.

Лишће дрвећа почело је лагано да се помера. Дигао се ветар, чујем га како дува кроз прозоре куће; упорно напада дрвеће чије гране пожудно дотичу кров, потре- са обзорје које је дотада било непомично. Птице почињу да одлећу праћене све заглушнијом буком онога што се сада силовито покреће. Тле подрхтава, кућа се тресе под јаким утицајем тих ветрова због чије жестине забо- рављам на нежно и умирујуће присуство које ме је окру- жавало, и у коме сам се уљуљкивала, још до пре неколи- ко часова. Назиру се бродови који се љуљају, оштећених катарки, најдрагоценијих ствари бачених преко ограде. Природа се усковитлала тако силно да готово потпуно брише сећања на оно што она такође може да буде – као неисцрпни извор светлости –, обухватна снага што узди- же, наводи нас на сањарење, нагони нас да волимо.

Једнога дана сретнемо неко биће које нам каже ја те *волим* онако како то још никада нисмо чули. Онако како се томе никада нисмо надали, никада очекивали, никада замишљали. Које додаје *увек* и које *никада* не сумња. *Ни- када* не уздрмава темеље. И та љубав траје. Месецима, годинама, десетинама година. Могла би да траје и сто го- дина, било би исто.

Живот тада постаје непрестана светковина. Пошто су тело, срце, душа и дух најзад уједињени, у сваком дану трепери та најзад досегнута љубав. Кажемо *волим ње*, а

највеће прожима најмање, светлост се пробија кроз сваку одушку нашег бића, корачамо напред путем на коме је све испуњење, рођење и поновно рађање.

Једнога дана прочитамо исте те речи – *ја ње волим* –, и прихватамо их као што смо их увек прихватили. Али, тога дана, нису то више исте речи. *Волим ње неисцрпно љубављу*. Али није то више она иста љубав. Нити исто биће. Не знамо поуздано како, – сунчано је и заборавили смо на снажне ветрове, на олују што би могла да стигне да све поруши. Заборавили смо оно што се одувек зна да је све само пролазак и несталност, да је једнога дана мрак, а једног дана ведро време, да све може да се се преокрене као што се преврће земља да бисмо је поново засејали.

Заборавили смо лекцију о дрвету и о ветру који долази да све почисти, лекцију о свитању и о сумраку.

Заборавили смо на увек могућ нови почетак.